

Womhaj Boh!

Cyfrlo 29.
22. julija.

Lětnik 10.
1900.

Szerbiske njedzelske kopjenka.

Wudawaju so kóždy sobotu w Smolerjez knihiczišcežetni w Budyschinje a su tam dostacž sa sčtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

6. njedzela po swj. Trojizn.

Romskich 6, 11.

„Mějcze so s nami ja tych, so scze w hrěchu mormwi, ale žiwi Bohu w Ahrystušu Jesušu naschim Anjesu.“

Wschitko, sčtož na semi byla a so hiba, je sakonju nastacža a rosczenja podezifnjene. Pohladaj na móžny sčtom, kať je tola nastal a narostl s maleho sijnjenjoweho sornjatka. Zyls sčtom tezi w sijnjenju a niczo so njepschicžini, ale wón dyrbi so roswiwacž a wuroscž do forjenjow, sčtoma a kóny. Pohladaj na muža w jeho sijnoscezi, kať je wón nastal a narostl s maleho dzěscža, kotrež je so junu wot maczernych rukow nošylo a kublało. Zyls muž tezi w dzěscžu a niczo so s wonka njepschicžini, ale dyrbi so wuroscž a roswiwacž w sčzerpliwoscezi. A sčhesčžijan je tež sčtom. plodženy pschi wódných rěkach sijnjateje sčhčenizy, a jeho sijnstowne žiwjenje je kať rostlina s Božeho słowa narosčena, kotraž korjenje, cžěto a kónu dobywa. A sčhesčžijan je tež dzěcžo, Bože dzěcžo, s bójskeho sijnjenja plodžene a s mlokom Božeho słowa nasčžene. Ale dyrbi so wuroscž a wukonjecž, kať dolho hacž je jow na semi žiwy a je sakonju rosczenja podcžifnjeny kať wscho žiwjenje.

W cžim dha nětł wobsteji jeho nastacže a rosczenje? We wschědnym wotemrjecžu hrěcha, we wschědnym stawanju s žiwjenju. Runje dofelž je sčhesčžijan psches wěru do Ahrystuša hrěchej wotemrjel, dha dyrbi w mozy teho

tež wschědnje wotemrēcž a runje dofelž s Ahrystušom psches wěru stanyl je, teho dla dyrbi wschědnje w nowym žiwjenju sčhodžicž.

Wschitke bójske bycže nješe jow delekach sčtalt rosczenja. Tak rucže hacž pschestanjesh so sčhesčžijan cžinicž, by pschestal sčhesčžijan bycž. Sčtom, kotryž njeroscže, wotemrěwa, a dzěcžo, kotrež so njeroswije, so cžini bėdnik; sčhesčžijan, kotryž wschědnje w potucže a wěrie njepschibjera, wotebjera, hinje a sčlabnje. Sčtož so wot kapitala žiwi, tón rucže wotrudnje a sčtož na sčwojich droždžach ležo wostanje, tón wotkřali. Teho dla Luther praji: „Sčhesčžijan je psčezo w hotowanju, nihdy w hotowoscezi.“ Ale runje teho dla nješmė nasche hotowanje tu delekach sčstacž, nješmė wojowanje psčecžiwu hrěcham wotpocžowacž ani rosczenje duchowneho žiwjenja so sadžewacž. A tutaj dwaj křuchaj blisťo hromadže wišataj: tón nowy cžlowjel jenož kať wjele ruma s wudokonjenju dobywa, hacž temu staremu cžlowjetej so wotwojuje, a sašo tón stary cžlowjel so jenož kať daloko sacžeri a pschewinje, hacž tón nowy cžlowjel mozy dobywa s towarštwu s Bohom. Wsmi sčebi pschirunanje na dubownych kopjenach w sijnje: kať steja kať sčuche a sčwjadle. a tola kať twjerde na halosach. Sijnstke wichory duja a sčhabeja, ale te sčwjadle kopjena wostanu twjerde. Halle, hdyž nalětne sčlōncžto pschindže a jeho horzota dubowy sčtom pschecžehnje, dha nastanje hibanje a žiwjenje hluboko nutskach, a halle wubiwaze pupki wotstorkuja sčwjadle kopjenka. Tak je w sčhesčžijanje: Horzota Ahrystušoweje lubosce, nowe cžeridlo teho Ducha, kotryž

stary hrěch w bójskej mozy pschewinje, a kwětki a plody swjateho Ducha su, psched kotrymiž čělne skutki pańcěz dyrbya. To su potajnistwa smutskowneho žiwjenja, kotrež so spochi jenož w pohrjebanju stareho čłowjeka a w stawanju noweho čłowjeka pokasuje.

Samjen.

Puczowanie po Bozim piźmie

abo

tajle myśle nadendzech, Boże głowo cžitajo.

Podawa śwěrnny cžitać „Bombaj Bóh-a“.

Wopyt na horje Ararat.

(Potraczowanie.)

Sastupichmy do najwjetscheje wschěch zyrkwojow. Wjebeli běchmy pschekwapjeni wot krańcjoče wysokeho, je stolpami debjeneho Božeho doma. Těcha běšche rospadala; njebjeska módrinu kryjesche dženša stolpy. Pschelhodžichmy rospadanki přeti a po dolhojczy, dóndžechmy tež dele do krańcjoče hlubiny, hdžež reka Arpaczaj schumjesche. Wschu tule hlubinu běšche reka po dolhich lětach wuryla a wschu wotrytu skału k morju wotplawila. W mjehkich skalach pschi brjošy wuhladašch mnohe wurnty próšdnjenžy, hdžež su něhdy spokojni ludžo bydlili.

Sdyž běchmy rospadane město pschekhodžili, běšche najch wodžet wot bratra Schežepana skopika kupil, běšche jeho sarěšal a spjeł; tak nadeńdžechmy pola mnicha swój wobjed. Na Kawkašu, w Tiflisu a w Armeniskej smějesch porědko wobjed bjes wowečeho njaja. Woweče njajo wohladašch warjene abo tež pieczone stajnje pschi bñedanju, wobjedže a swaczinje, so so skónczije jeho wohidžich, hdnyž nješy, kaž tamni ludžo, na to swuczeny. W měsće Ani so stym trošchtowachmy, so nětko bóšy pošlednjeho skopika na blidže wohladamy. Najch pucz wjedžesche naš džen a bliže k Europejskej semi, k našej domijnje.

Nozy pschindžechmy jako do Alexandropola. Namo jako puczowachmy dale pschi módrnym njeby. Džen puczja po runinje mějachmy psched sobu. Pschi puczju twarjachu železnizu i Karža do Tifliša, pošdžicho pschindžechmy do Bambakoweho dola, do rjenje ležaneho bydleščeža Karatlis, głowneho hnešda „khoroblych rubježnikow“. Skónczije pschindžechmy nozy pošdže do Delijana. Senož malo hodžinti móžachmy tu pospacz. Druhi džen mějachmy hiščeže 70 wjerstow hač na pschichodnu železniku staziju, hdžež mějachmy i czahom popođnju w 4 hodžinach wotjecz. Namo jako jedžichu naše wošy po dróšy dele w krańnym lěkojnym dole, hdžež běchmy psched tydženjom Araratej so blížili. Prawy czaš pschindžechmy na staziju Alstafa a bóšy dowjedže naš czah do Tifliša.

1. knihi Móšsajowe, 10. staw.

Noachowych synow narod a pschichodni.

I. Schtuczka 1—5. Přjedy hač (11, 1—9) so narody, i Noachowych synow wukhadžaze, dla směščenja rěčow po wschej semi rošpróšča, a (i wuwšaczom wuwoleneho naroda 11, 10 atd.) po Bozim wotpuschčenju po swójich puczach kłodža, poda so nam najpřjedy troji sapis, kotryž wsche, tež najwšelakoriske narody na jedyn wukhad swjedže a, hudyšch-li po jeho wopshijeczu, sda so, so je sa Abrahamowe czašy sapisany. Najpřjedy poda so nam sapis Zafetoweho roda. Zafet je i wótzom narodow daloko bydlazych, ale sa sławny pschichod shladannyh. (9, 27.)

To je Noachowych džeczi narod: Sem, Ham, Zafet, kotřiz plodžachu džeczi po lijenžy; i nimi je so wobšydliła wscha semja.

Zafetowych synow běšche synom. Gomer je i wótzom skimmer-ffich abo Keltow, wobhydlerjow pschicžornomórskich krajnow, Magog i wótzom Skythow, Madai i wótzom Medow, Zavan i wótzom Sonijskich, Thubal i wótzom Tibarenow w pošdnijej krajnje Pontuž, Mesech i wótzom Moskhow na moskhowskich horach mjes Araratom a Kawkasom a Thiraf i wótzom Thrakow.

Gomerowych (1. Zafetowych syn) synow pak běšche 3; i nich je Askenas i wótzom Germanow (Nemzow) po židowskim mēnjenju, abo Askatow w femjernej Phrygiji, Kiphath i wótzom Kiphow mjes Waldajskimi a Karpatiskimi horami, hdžež dženša wošebje Polazy bydl., a Thogarma i wótzom Armenow, kotřiz šebi dženša hiščeže Thorkamatji narjeknu.

Zawanowi (4. Zafetowych syn) synowo su: Elisa i wótzom Elisejskich abo wobydlerjow Peloponnesa, Tharjis abo tež Thersija i wótzom Dorow w Hellazu, Kithim i wótzom Kitiensow na Kyperskej kupje, kaž tež Karow na kupach ágaiskeho morja a Dandanim i wótzom Dardanow w Epiružu.

Wot tutych Zafetowych potomnikow su rošdželene kupy ludow po swójich krajach, t. r. i nich wukhadžaja póhanske ludy, kotrež bydlachu něhdy na kupach přjedžosejskeho morja a w pschicžosejskomórskich krajinach, a kotrež so pošdžicho roššchěrjachu do přjedžeuropijskich krajnow. Wschě jich rěče wukhadžaja i jeneho rěčneho korjenja: i indoeuropejskeho.

Tak wukhadžaja i Zafeta Indowje, Medowje, Armenšy a wschě narody a ludy bydlaze wot Kaspijskeho hač k atlantiskemu morju, hrjekske, romske, španiske, galliske, britaniske, germaniske a słowjaniske splahi. Kaž swědomliwe a prawe su sapiski wo wukhadže wschelafich splahow wobšwědčja nam džen a bóle najnowšche wědomostne pschepytowanja. Póđla pak mamy tež na to kězbowacž, so su do tuteho sapisja narodow jenož přenjojne narody sapisane; tute su so pošdžicho wschelako směšchale a i nich su wukhadžale narody, wo kotrychž nam powjedža stawisny.

II. Schtuczka 6—20. Nětko isčehuje sapis Hamowych narodow. Hamowi potomnižy mějachy cžasto i nim wobthad; jnutskownje pak běchu Božemu kralesťwu i čim šdalenišchi a nje-mějachy ani nadžije, kaž Zafet, ani šlubjenja kaž Sem, ale kłodžachu džen a stajnje w kwallach narodow Zafetoweho a Semo-weho splaha a šhubjowachu psches nje swójowu šamostatnosč hač do dženšniškeho dnja.

(Potraczowanie.)

Whto ja pscheradu.

(Potraczowanie.)

Wobity khezor hiščeže dolho mēr njesčini. S nowa wón wójška brónjesche, hussiske špjeranja poddušycz a čžesti kraj do swójich rukow štorhnyč. Hussitojo woštachu teho dla k woborje swójeho wózneho kraja i wjetšinu. Wjeńšche čžjody czahachu psches čžiske mjesy i mjeczom a wóhnyjom na wokolny kraj. Wošebje Suziza dyrbjesche pod jich huńwom rječ. A čžeho dla? Pschi šapocžatku wójny běchu Hussitojo do Suzizy póšlow póšlali a jich prošycz dali: „Póčje nam na pomoz! Džerčje so k nam!“

Suzizy knježa a města pak běchu na khezorowej štronje. Sa to na nich wječerške njewjedro pschicžahny.

To wěšče, i wójnamy šwodžiwja bitwarški lud, a wječerške šloby šurowzow wschěch hiščeže šurowišchich činja.

Schtóž wo nawalach čžestich wječerjow do Suzizy w khoronikach cžita, temu je hrošno, hdnyž widži, tak pola wupušczuja, bróžnje a hrodže wurubja, i konjemi žně wupašu, tak rubja a pala w městach a na wšach, a kónzujaju ludži, kotřiz jim nočzu dacž šathadžecz.

S žyla: tehdy bě šrudny czaš.

Khezor Sigmund, wječch tudomnych krajow, bě šwěruschijwječisti a šlowolamatški šlepž.

A hdže běšche bohota, hdže šudnik, kiž njebył kaž prašchiny Pilatus?

A zyrkwinszy wječchojo, biskopjo tajzy a hinašchi, njeběchu woni i wulkeho džela kaž Šanaš a Šajšaf?

A wobohi lud na wšach, njebě wón wot wjele knježich dajeny a teptany štepcž?

Měšta njedachu na wšach rjemješlam byčž, tak so dyrbjachu wječnjenje do města po twory kłodžicz a w kłodobje wošacz a mješčanam bohastwo powjetschecz.

Někotryžkuli pan bě na dróhach rubježny hejtman a w swójej wšy wužerny wjelk.

Wjele panow běšche pscheczimo městam, dokelž jim i rjemješlom a i pschekupštwom k bohastiwu džesche. Duž rubjachu mješčanam na puczach twory, hdnyž chžychu tuczji je swójim wudželkom něhdže na hermant.

Měšta pak šbēhachu brónje pscheczimo nim, powróczachu jich rubježne hrody, a kotreho popadnychu, temu bě šchibjenža města.

Tak běchu wschitzny pscheczimo wschitkim, a pschi wschēm tym šubjenštwje ničtō šubjenšchi njebě, hač roboczaj.

Schto k temu čži šydom křocz mudrišchi praja, kiž pscheco tak i pošnej hubu křwala, tak dobry je tola „stary dobry“ czaš był.

W tehdyšchim čaŕu bē hiščeže Lužiza kžezorski kraj. Sdyž bēchu snjemdrjeni Čezscha kžezora Sigmunda sa krala saczipli, wosta Lužiza kžezorej hwerna. Tón i čaŕom widžesche, so to jeho hwernym k dobrom njerwuńdže. Teho dla wón hnydom pschi spocžatku i bēžkow frutu pschikasnju da, Budyschin, jako tež druge lužiŕe města k nješchewinjomnej twjerdžiŕnje wobkrućić, so by tu wuczeł psched Čzechami byl.

Duž khwatanza nasta, spadane stare šaracženja ponowić, pschedmurje stwjerdžić a stolšćić a i tšelnju, i wēžemi wobarnowacž, hluboše hrjebista naryčž a psched městom po wstich bokach wysoke naŕny natwaricž. — Budyschin dosta wot panow i wokolnych ryczerškich kublow robocžanow; tachantstwo placžesche čzjody najatych muži, tež abtissina i kšochtra Marijineje Swēdy pōšla na tši sta robocžanow hem, a mēščzanska rada wobstara k tšelenju pōlwa a kulow nadoščž a wōkmuacžje kanonow.

Alle tute woborne naprawy šame njebēchu doščž pomozu. A nim šluchja tež wojerški lud. A dokeļ bē wojakow malo, dnyrbjachu wschitzy mužojo we lužislich městach brón nalōžecž wuknyčž, so mōhli nadpadowazyh se šmjercžu witacž.

Budyschin wjele lēt hjes tšchwidy wosta, mjes tym so mēšesche Kamjenz, Lubij, Žitawa, Šhorjelz a wjele wšow w popjele šwojich šydlichčzow škorzicž a placacž.

Šso na wobtwjerdženy Budyschin dacž, bē tym trapjerjam hrosa.

Nimo Budyschina wschaf bēchu hižo čzahali a šo. na njón i hnēmom mērii; ale šaf čzylu šo tajšeje twjerdžiŕny smozowacž, kotraž je wot hobrškich škalow a wysočich murjom a wobronjenych mužow šchitana. A tola šo napōšled na njón šthroblichu.

* * *

Šašmo njemdryh Šuffitow, šnadž na šchtyri tyšaz muži šylnje, šo wot Kamjenza šem na město šhowri. Štašwšchi Kamjenz, kšochtr Marijineje Swēdy a Kulow šo na Budyschin pschihnachu. Šich nawjednit Mēščziplawčž pschikasa městu: Wotewricže wrota, abo bēda wam!

Šso rosumi, so šo to nješta.

Šaf mōžesche hejtman Šuffitow šaf hrosčž a šebi myšlicž, twjerdžiŕny dobyčž? Šdže dnyrbjał jenož rēblow a drugeje pschiprawy nabracž, so by mōhł po škalach horje a psches murje do města šalēščž? Wón pak wjedžesche, so jemu w mēščze pscheradnik šluži.

Radny knjes Pischwiz bē šo ša wulki pjenjes k pscheradže nawabicž dał; a to bēšche i dwēmaj nješchecželomaj města potajnje jednał, a niz jenož i jenyh šamlutkim. Šrēni bē šwōlba wjecžiwych a šawistnych panow; drugi bē wōdžer šuffitšeho wōšsta.

Šrjedy pišachny, šaf bēšche wulki džel šemjanow na lužiŕe města polny šobow. A Budyschin bēšche jim najbōle do woczow šalazy čzern. Wōšebje bēchu mjes nimi tšjo, kiž na pschiležnosčž šafachu, Budyschin do šemje šeptacž a šnicžić. A dokeļ njebēchu se šwojim ludom doščž mōžni, namōkwjachu tež druhich k tajšej škōščzi. Šišane šteji, so čzynchu Nješwacžidlišeho pana šarajwčž dacž, dokeļ tón njechafche šobustaw pschi jich nješutku byčž. — A šchtož šo jim se šamej možu mōžue nješdafche, k temu šej leščž a pscheradu na pomoz wsachu.

W mēščze šnajachu radneho knjesa Pischwiza, šaf hižo prajachny. Tón drje bē šobustaw Budyskeje rady, ale šta wafa, niz dušchny a šprawy šaf Šosef i Šrimateje, šobustaw wysokeje rady, nam i biblije šnaty.

Šwinowy picžł a na kōštki hracžł a na šubki džiwu, bēšche wón špochi w pjenježnej nušy. A šafki šo i wulkej hromadu pjenjes rad popadnyčž da.

Tši šlužby to bēchu, šchtož bē šlubil.

Šrēnja bē: Mēščzanam pōlwr womacžecž, so šo k tšelenju hodžil njeby.

Druha: Mēšto šapalicž, hdyž čzje nješchecžel psches murje, so bychu wobornizy k hašchenju bēželi.

A šecža: Šwrota wotewricž, hdyž budže šchmjatanza a ropot wōhnja dla.

Sdyž šo wrota wotewrja, njech šo nawjednit se šwojim ludom do města wala, luđi škōžowacž a domy šwurubicž a šefapalečž.

Jenož jeho domej šo ničzo štacž njednyrbi. A so bychu wjedželi, kotry jeho dom je, jón Pischwiz wšnamjeni. Šlajcže, Šahab w Šerichu do wofna šwojeho domu čzērwjeny šchtryk šwajša;

Pischwiz pak čzynchje čzērwjene zŕhele do wofnow šajicž, so bychu rubježnizy jeho dom šnali.

A hiščeže nēšchto bē šebi wysche pjenježneje mšdy wujednał: By-li wscheje wēžy wina na šjawne pschischla a mēščzanske knještwo jemu na kōščje šchlo, šlubichu jemu rubježni knježa, so by pola nich na hrodže wuczeł mēł.

Šrjedy prajachny, so je pscheradnik i dwēmaj štronomaj jednał.

Ta druga štrona bēchu Šuffitojo, w lēhwje psched městom wonka.

Tež i tutymi bē wón djašowsku pscheradu tkal. A šafkich šapletkow i tutymi bēchu ryczerjo pletli, šchto wē? Šohko je k wērje, so bēchu woni Šuffitow šem šchczuwali, so mōhli i jich pomozu škaženje města škeršcho wukonjecž.

Jene je wēšte: pschesjene bēšchtej wobej štronje, Šuffitojo a ryczerjo, w dobytym mēščze šahubjecž a rubicž.

Šotajšim šafafche nješbože šnatška a šwonka mēščzanskich muri.
(Štōncženje pišchidnyje.)

Wšhelake i bliska a i daloka.

— Šjatk tydženja wumrje w Štrōži pola Rakez wušluženy knjes wuczeł Gustav Eduard Bērnif. Wón bēšche nimale 78 lēt šary. Wón bēšche najšrjedy wot 1844—1868 wuczeł w Šchczēnzy, wot 1868—1894, hdyž šo na wumjenk poda, i wuczerjom w Štrōži pola Rakez. Šacž runje bēšche wón rodženy Mēmz, wón tola šerbšku rēčž derje nawukny. Wón je tež i wulkim žohnowanjom w šwojimaj šerbškimaj šchulomaj dželal a šo prózowal. Wón derje wjedžesche, so mōža džēczi jenož nēšchto hōdne nawuknyčž, hdyž maju šerbšeho wuczerja. Šaj, šamo hdyž bēšche šo njebo-čzicžki na wotpocžink podał, wón male džēczi wokoło šebje šhromadži, so by je rjane bibliše historije w šerbškej macžernej rēčzi powjedal a wucžil. Ša to bēchu jemu tež šarfšchi jara džakowni. Šajku wulku luboščž je šebi wón psches šwoju šwērnosčž w šwojej wōšadže dobył, ša to bēšche wopokasmo to wulke dželbracže pschi jeho čšestnym šhowanju w Rakezach. Šaj, šwērny šerbški wuczeł je šwojej woczi w šmjerczi šamknył. Ša nim dže hnuty džak wschitkich, kotšiz šu nēhdy k nohomaj šwērneho wuczerja šydali!

— Gustav-Šdolfski šwjedžen šudyskeho wotrješneho towarštwu budže šo — da-li Bōh — našmu w Šuczinjje šwjecžić. — Ša našche šyrtwinski šwjedženje šmy pschi rjanym Nješwacžidliškim šwjedženju rjane wašchne widželi, kotrež je hōdne, so by na našchich šerbškich šwjedženjach prawo wobthowale. W Nješwacžidle šo nam šaf derje na šerbškich šaf tež na nēmškich šemšchenjach špēmajomne šhērlušche a intonazije na čzišchczanej papjerzy do rukow dachu, so ničto špēmawškich njetrebasche. Šole wašchne je jara dobre. Šajka to wōbēžnosčž, hdyž dnyrbja zusy i druhich wōšadow daloko šwoje špēmawške šobu nošyčž. Š temu mōhł šo rjany šhērlušch i našchich Žionskich hložow po šnatym hložu šobu wušpēmacž, dokeļ mamy w našchich špēmawškich malo šhērlušchow, kotrež šo ša našche šyrtwinski šwjedženje hodža. Duž njech šole dobre a wužitne wašchne šwoje prawo wobthowa na našchich šwjedženjach.

— Šnjes duchowny Šitel a Šumšiz je wot šyrtwinskiše wyschnosče ša pomozneho duchowneho do Žitawy postajeny a šo tam i nowym mēšazom pschēšydli.

— Šnježa wuczerjo, kotšiz maja lētka jako wojazy šlužić, pschēšwaju pschi 103. regimencže w Budyschinje. Wot Šserbow je pschi wuczerškej kompaniji lētka jenicžki, kn. šyrtwinski wuczeł Šētrf i Budyschinka. Mēšotši drusy, kotšiz maja hiščeže druge pruhowanje w tym lēčže čžinicž, je šo wotpušchčžilo, so šalle k lētu šlužža.

— Šhwacžanske wojerške towarštwu je šandženu njedželu šwoju šhoroj pošwjecžilo. Wschitko je šo derje wumjedlo. Šnjes šaral Šarjenk mēšesche pošwjecženšku rēčž. Šowarštwow bēšche šo rjana licžba i wokolnosče ješchlo. Duž je šo šwjedžen derje poradžil. Šjech je wón tež dale šnamjo ša pschichod tehole mlodeho towarštwu, kotrež wschaf je šo w dobrej myšli šalōžilo, kotrehož potrebnosčž pak na šrēnje prawje dopōšnacž njemōžachmy, dokeļ šu šolo wokoło Šhwacžiz wschudžom wojerške towarštwu, šaf šo drje wone, nēštole nēšchto psches 20 muži, na dalšche pošhlnjenje licžić njemōže. My pak towarštwu i wutrobu rjany pschichod pschēšemy.

— Malešchanste 100 muži hylne wojerije towarstwo chze po 4 lětnym wobstaczu hwoju nowu thoroj njedzela 2. septembra, to je 30 lětny wopomnjeński džen na bitwu pola Sedana, pochwjećicž.

— Kak ho wěruwusnacza po Sakstej rosdžela? Po poslednim liczenju pschińdže na Budyske wokrježne hejtmanstwo 347,770 lutherstich, 259 reformiristich, 34,892 romsko-katholstich, 34 němsko-kath., 278 Židow a 1854 druhowěriwych. Na Draždžanste wokrježne hejtmanstwo: 1,005,529 luth., 2959 reformiristich, 51,909 romsko-katholstich, 312 němsko-kath., 2867 Židow a 4079 druhowěriwych. Na Lipsčzanste wokrježne hejtmanstwo: 906,616 luth., 6520 ref., 25,793 romsko-kath., 501 něm.-kath., 5109 Židow a 2586 druhowěriwych. Na Zwifawste wokrježne hejtmanstwo: 1,355,755 luth., 800 ref., 29,692 romsko-katholstich, 581 němsko-kath., 1648 Židow a 5132 druhowěriwych. Potajkim w zhlým kralestwoje: 3,615,670 lutherstich, 10538 reformiristich, 140,225 romsko-katholstich, 1428 němsko-katholstich, 9902 Židow a 13,631 druhowěriwych.

Njestomdž praweho cžaba!

Sako Salmasius, sławny wučeny, na smjertnym ložu ležesche, praji wón k tym, kotřiž wokoło njeho stejachu: „Sa hym zhlý hwět cžaba shubil. Hdy by ho mi hiščeje jene lěto žiwjenja pschistajilo, ja bych jo naložował k čitanju knihow wschittich knihow.“

Tak jich wjele praji, hdyž k kónzej dže. „Jeno so bych hiščeje juntrócž móhl wot spoczatka sapoczecž — ja bych jo čičče hinaf činił“ — pschi tym pak žaneje pschithilnosče njesjewja hinafchi byčž, ale wschitto dže po starým dale. — „Hdy by mje Bóh luby Knjes jenož hiščeje juntrócž wustrowicž chzyl — jenož so by mi hiščeje i tuteje nusy wupomhal — kak chzyl ja potom pobožny byčž, čičče po jeho woli živy byčž!“ A hlaj, sa něotre njedzele je wschitto sabyte. Wschědne žiwjenje je hwojim njeměrom a bėdženjom, se hwojimi starosčemi a spytowanjami je i tebe sažo stareho cžlowjeka scžiniło, kotryž ho malo wo Boha stara. — A tola hu te dny shubjene, na kotrychž ho sa Bohom njeprašesche, kelfo je jich sa lěto? Kelfo w twojim žiwjenju? Tele shubjene dny a hodžiny sapřijaju ho do knihow žiwjenja. Wone budža pschecžimo tebi hwědčicž na dnju kuda. Tež wo tym hebi Bóh wotmolwjenje žada, kak by hwoj cžap naložil. „Sa chzu jón pschecžinicž i čitanjom knihow wschittich knihow!“ Njedaj ho žanemu dnjej minycž, bjes teho, so by Bože słowo čital. Potom ho tón džen sa wěčnosč njeshubi, a twoja duscha ho tež njeshubi sa wěčnosč.

Čžiń něšto sa teho Knjesa!

Na bitwisčczu pola Gettysburga bě ho horza bitwa bila. Mjes franjenny bėsche pólny předač, i mjenom Mastman, kotryž bėsche na khibjecze czežko franjeny, dokelž bėsche kón na njeho padnył. Čžorna, srudna nóz pschińdže, a jako wón w najžalofnišich bolosčach ležesche a ho hibacž njemóžesche, hyschesche wón hlóh mrějazeho: „O mój Božo!“ Wón kėdžbowasche, a wali ho psches luže krowě, hacž wón k mrějazemu pschińdže a i napinanjom wschěch mozow jemu wo wumóženju psches Khrystuřowu smjercž runje w prawej hodžiny, hdyž ho mrějazy wot kraja žiwych dželešche, powjedasche. Duž pschińdžeschtaj k pólnemu předarjei dwaj wojataj a prajeschtaj, so njedaloko hejtman w mrěczu leži. S dohom bě wón hotowy, ho wot njeju i wulkej čwili k skutkej smilnosče donjesč dacž. A tak předomasche franjeny hiščeje wjele mrějazym wo tym, kotryž je smjercži móz wsał, žiwjenje a njesachodnosč pak na hwětlo pschinjesč. A schtó wě, hacž hu hdy bóle hnute a trošchtowaze słowa i erta wuschle, hacž w tamnej žalofnej nozy na krawonym bitwisčczu. A by strowy pólny předač mrějazym towarščam to hame pohyljenje pschinjesč móhl?

Alle druge praschenje nam rycžerłi skutk franjeneho trošchtarja blisťo wjedže: By hnano wón lěpsche polóženje sa hwoje bolosče mēcž móhl? Sa i czežka wěrju! Wlyřlu hebi: na khibjecze ho njehibajo ležecž, dolhu nóz nicžo činicž mēcž hacž žalosčicž a sforžicž, by žalofnišche bylo, hacž we wschěj stysťnosčej a čwili wokoło noscheny byčž, so by hwojim towarščam w czerpjenju hnadu a mrějazym posledni trošcht pschijowjedal. To da tež bolosče franjeneho khibjeta snjesč.

Abó njeje tak, hdyž do wulkich bolosčow, do stysťnosče a bojastnosče pschińdžemy, so potom trošcht a nowu móz namatamy, hdyž Bohu i žylej mozu služimy?

Mu durbjeli tež wo tym wot džeczi hwěta wutnyčž, kotřiž w nusy drugeho hredka njesnaja, hacž ho psches dželo rospřosčicž. Mamy lěpsche žórka trošhta hacž wone, pschi tym wschěm pak je tole napominanje nusne:

Čžiń něšto sa teho Knjesa!

Něšto k rospominanju.

Křesčćijanske žalbowanje.

Terstregen by sa cželne brachi hysto jednore domjaze hredki wufasał. Wo tych pak my dženska njepowjedamy, my pak rezepť sdželimy, kotryž je jako lěkač dusche wufasał:

Lut srudnosče, 30 lutow scžerpliwosče, 15 lutow hlubosče ponižnosče, 30 lutow smilneje lubosče. To wschitto hromadže rostoktaj w tołkaczu hylneje wěry, nashypaj nuts 1/2 punta nadžije, scžit jo do pónowje prawdosče, staj jo na wohen bősťesche lubosče a mēsčej jo se křizu nutrneje modlitwy, liń jo do hřudobja wostajnosče, wodžej jo derje, so njeby plěhňawž přosťneje cžesče nuts pschischol a i tej žalbu masaj ho wschědne rano a wjecžor. Wona tebi pomha.

* * *

Wěra.

A křesčćijanskemu mužej, kiž pječaty dželašche, pschińdže juntrócž Knjes a jeho proschesche, so by jemu pječat wudželał, na kotrymž je smajjo wěry. Přjódtkřicž jemu nicžo njehasche; ale smajjo wěry durbjesche horkach byčž. Hlaj, duž tón, kiž wěru derje snajesche, hwěřdu na pječat wudhpa a tolo wokoło te kaczonske słowa: coelis pendes, terrae servis, po hěrbřku: na njebjesach wiřam, semi hřuzu! — Luby čitarjo, masch ty tež tajku wěru? Sswěcžisč ho tež jako hwěřda w twojim domje, w twojim hřudostwoje, mjes twojimi towarščemi a wučomzami?

Čžap — Wěčnosč.

Na horje w Tirolstkej steji wopomnjeńska tasla, kiž nař k rospominanju wabi. Na nej je wobras bura, kotryž i kónjom a wosom do hlubiny padnje, widžecž. Spody jeho mjena čita pucžowat hluboske słowa: S cžapnosče do wěčnosče daloko njeje w 10 h. wotjědžech, a w 11 h. tam běch.

* * *

S powołanja a sa powołanje.

Kak masch ho sthilecž. Benjamin Franklin wophta jako mlody muž duchowneho Kottona Matena, kotryž jeho pschi wotědženju i pohleńzu i doma won pschewodžesche. Duž pschińdžeschtaj psches huski křód, pschi čimž jemu pschiwola: „Sthilecže! Sthilecže ho!“ Dokelž Franklin to na přenje słowo dosč njesrořymi a hiščeje krocžel do přědka činjesche, ho i hłowu wo hřjadu prařny, kotraž přěki psches křód džesche. Duchowny praji: „Mój luby, Wly scže hiščeje mlody a macže hwět psched hřobu; nawukncže ho sthilecž, so byščeje psches njón pscheschol a wy budžecze ho wschelakeho storcženja sminycž.“

* * *

Spaminondos

póhan mrějo rjekny: „Sa hym dosč živy byl, pschetož ja wumru njepschewinjeny.“ Křesčćijan pak móže prajicž: „Sa hym dosč živy byl, pschetož ja wumru pschewinjeny — wot lubosče Khrystuřoweje.“

Dalšche dobrowólne dary sa wbohe armeniske hřoty:

M. i R.	2 hr.
L. i S.	1 =

Hromadže: 3 hr.

W mjenje wobohich hřotow praji wutrobny džak

Gólcž, redaktor.

„Pombaj Bóh“ njeje jenož pola knjesow duchownych, ale tež we wschěch pschewawarňjach „Sserb. Nowin“ na wřach a w Budyschinje dostacž. Na schtwórcž lěta placži wón 40 np., jenotliwe cžisťla ho sa 4 np. pschewawaju.